

Nefndasvið Alþingis
Austurstræti 8-10
150 Reykjavík

Reykjavík, 9. desember 2020

Umsögn um frumvarp til laga um breytingu á umferðarlögum, nr. 77/2019 (umframlosunargjald og einföldun regluverks), þingskjal 313 – 280. mál.

Öryrkjabandalag Íslands (ÖBÍ) gerir eftirfarandi athugasemdir við frumvarp til laga um breytingar á umferðarlögum.

2. gr. Göngugötur

Áréttað er að handhöfum stæðiskorts fyrir hreyfihamlaða er heimill akstur á göngugötum, skv. 1. mgr., 10. gr. umferðarlaga, nr. 77/2019. Því miður hefur Reykjavíkurborg ekki viljað una þessu ákvæði, sbr. minnisblaðs til samgöngu- og sveitarstjórnarráðuneytisins, dags. 3. apríl 2020 og minnst er á í umsögn Reykjavíkurborgar um frumvarp þetta.

Ástæðan fyrir þessari heimild er sú að hreyfihamlaðir geti lagt nálægt áfangastað, ekki lengra frá aðalinngangi en 25 m á hindrunarlausri leið, sbr. 6.2.4. gr. byggingarreglugerðar nr. 112/2012. Því er mikilvægt að þetta ákvæði standi áfram, en jafnframt að hreyfihömluðu fólki verði tryggt aðgangur að bílastæðum sem uppfylla ákvæði byggingarreglugerðar.

10. gr. Stöðureitir og gjaldskylda

Bílastæðasjóður hefur um nokkurt skeið innheimt gjald af handhöfum stæðiskorts hreyfihamlaðra vegna lagningu ökutækja í bílastæðahúsum, án þess að heimild sé fyrir því í lögum. Reykjavíkurborg óskaði eftir því í umsögn um frumvarp til breytingu á umferðarlögum sem birtist í samráðsgátt dags. 8. október 2012, að sú heimild verði staðfest með lögum.

ÖBÍ mótmælir þeirri afstöðu, enda eru handhafar stæðiskorts fyrir hreyfihamlaða undanþegnir gjaldskyldu í bílastæði, skv. 87. gr. umferðarlaga nr. 77/2019, og hefur sent bréf þar sem þess er krafist að handhöfum stæðiskorta fyrir hreyfihamlaða verði veittur gjaldfrjáls aðgangur að bílastæðum borgarinnar.

Ekkert um okkur án okkar!

Þuríður Harpa Sigurðardóttir
Formaður Öryrkjabandalags Íslands

Reykjavíkurborg
B/t Vigdísar Þóru Sigfúsardóttur
Tjarnagata 11
101 Reykjavík

Reykjavík, 4. nóvember 2020

Efni: Gjaldskyld bifreiðastæði í bílastæðahúsum Reykjavíkurborgar.

Til Magna Lögmannna hefur leitað Öryrkjabandalag Íslands („umbjóðandi minn“) og falið undirrituðum lögmanni að gæta hagsmuna sinna vegna álitaefna í tengslum við gjaldskyld bifreiðastæði í bílastæðahúsum Reykjavíkurborgar.

I.

Í 86. gr. umferðarlaga nr. 77/2019 er fjallað um stöðukort og stöðureiti. Í ákvæðinu er að finna heimild til handa sveitastjórn að setja reglur um notkun stöðureita og gjaldtöku vegna þeirra á landi í umráðum hennar, þ.m.t. á þjóðlendum innan marka sveitafélagsins, sbr. 2. mgr. ákvæðisins. Ennfremur segir í 3. mgr. ákvæðisins að sveitastjórn innheimti gjaldið. Hugtakið stöðureitur er ekki sérstaklega skilgreint í lögnum en um er að ræða annað orð yfir bifreiðastæði enda eru þessi orð notuð jöfnum höndum í umferðarlögum, sbr. einnig 1. gr. reglugerðar nr. 1130/2016, um útgáfu og notkun stæðiskorts fyrir hreyfihamlaða.

Reykjavíkurborg tekur gjald af handhöfum stæðiskorta fyrir hreyfihamlaða þegar þeir leggja bifreiðum sínum í bílastæðahús borgarinnar. Umbjóðandi minn byggir á að umrædd gjaldtaka sé óheimil með vísan til 87. gr. umferðarlaga nr. 77/2019. Í ákvæðinu er fjallað um stæðiskort fyrir hreyfihamlaða og eru 1. og 2. mgr. ákvæðisins svohljóðandi:

■ **87. gr. Stæðiskort fyrir hreyfihamlaða.**

Eingöngu handhafa stæðiskorts fyrir hreyfihamlaða er heimilt að leggja ökutæki í bifreiðastæði sem ætlað er fyrir fatlaða og auðkennt með þar til gerðu umferðarmerki eða þar sem á annan hátt er sannanlega gefið til kynna að um stæði fyrir ökutæki hreyfihamlaðs einstaklings sé að ræða.

Handhafa stæðiskorts skv. 1. mgr. er jafnframt heimilt að leggja ökutæki í gjaldskyld bifreiðastæði án sérstakrar greiðslu, enda sé þá gætt ákvæða 3.–5. mgr.

(...)

Af 2. mgr. 87. gr. laganna má ráða að handhafar stæðiskorta eru undanþegnir því að greiða gjöld þegar bifreiðum er lagt í gjaldskyld bifreiðastæði sé gætt ákvæði 3. - 5. mgr. 87. gr. laganna. Að mati umbjóðanda míns falla bílastæði í bílastæðahúsum borgarinnar skýrlega innan orðalagsins *gjaldskyld bifreiðastæði* í skilningi 2. mgr. 87. gr. umferðarlag. Handhafar stæðiskorta fyrir hreyfihamlaða ættu því með réttu að vera undanþegnir gjaldskyldu. Það er hins vegar ekki raunin.

Umbjóðandi minn bar þetta álitæfni undir Reykjavíkurborg með erindi nú í sumar. Erindinu var fyrst svarað hinn 7. júlí 2020 en ítarlegri svör bárust hinn 11. september sama ár. Í svörum borgarinnar frá 11. september sl. var vísað til ákvæða eldri og nógildandi umferðarlaga og reglna Reykjavíkurborgar frá febrúar 1988, um notkun stöðureita í Reykjavík og gjaldtöku, og sett fram sú afstaða að undanþága 2. mgr. 87. gr. umferðarlaga ætti „*aðeins við um gjaldskyld stæði á götum og opnum svæðum*“.

Í svörum borgarinnar var jafnframt vísað til þess að „*bifreiðastæði í bílahúsum eru ekki skilgreind sem gjaldskyld bifreiðastæði á götum og opnum svæðum og ekkert eftirlit er með þeim þar sem aðgengi að húsum er stjórnað með hliðum*“.

Umbjóðandi minn getur ekki sætt sig við framangreinda afstöðu, telur hana vera ranga og krefst þess að Reykjavíkurborg láti af hinni umdeildu gjaldtöku og grípi til viðeigandi ráðstafana í framhaldinu.

II.

Í eldri umferðarlögum var ekki að finna ákvæði sambærilegt 2. mgr. 87. gr. gildandi umferðarlaga en í eldri lögum var mælt fyrir um heimild ráðherra til að setja undanþágu frá gjaldskyldu stöðureita, sbr. 78. gr. a. umferðarlaga nr. 50/1987. Við lögfestingu nógildandi laga var hins vegar ákveðið að setja afdráttarlausa undanþágu í lögin sjálf. Af þessu leiðir að tilvísanir til eldri lagaákvæða og fyrri framkvæmdar hafa takmarkaða þýðingu við mat á álitæfninu sem er uppi í þessu máli.

Gjaldtökuheimild Reykjavíkurborgar fyrir notkun stöðureita kemur, eins og fyrr segir, fram í 86. gr. umferðarlaga. Í ákvæðinu er enginn greinarmunur gerður á gjaldtökuheimildum eftir því hvar stöðureitur er staðsettur og virðist gjaldtökuheimildin því ná til allra stöðureita (bifreiðastæða). Ákvæði 2. mgr. 87. gr. umferðarlaga felur í sér undanþágu frá gjaldtökuheimildum 86. gr. umferðarlaga. Ákvæðið miðar undanþáguna við *gjaldskyld bifreiðastæði*.

Ekki fæst séð, með hliðsjón af almennum málvenjum, hvernig stæði í bílastæðahúsi getur fallið utan orðsins bifreiðastæði. Þá er ljóst að notendum stæða í bílastæðahúsum er gert að greiða gjald fyrir þjónustuna til opinbers aðila og eru stæðin þar af leiðandi gjaldskyld. Að þessu virtu fæst ekki annað séð en að stæði í bílastæðahúsi falli undir orðalagið *gjaldskyld bifreiðastæði* í skilningi 2. mgr. 87. gr. umferðarlaga. Af þessu leiðir að undanþága ákvæðisins nær til slíkra stæða og hefði texti ákvæðisins með réttu átt að vera upphafið og endirinn í þessu máli.

Reykjavíkurborg ákveður hins vegar að skilgreina bifreiðastæði í skilningi ákvæðisins sem *gjaldskyld bifreiðastæði á götum og opnum svæðum*. Þessi takmörkun á undanþágunni finnur sér hvorki stoð í texta 2. mgr. 87. gr. umferðarlaga né í texta annarra ákvæða laganna. Ákvæðið 2. mgr. 87. gr. laganna gerir ekki greinarmun á bifreiðastæðum eftir því hvar þau eru staðsett en auðvelt hefði verið að orða slíka takmörkun á gildissviði undanþágunnar ef það hefði verið ætlunin. Af þessu leiðir að sveitarfélagið getur ekki skilgreint í hverju undanþágan felst, þ.e. þrengt réttindin sem ákvæði 2. mgr. 87. gr. umferðarlaga veitir handhöfum stæðiskorta, og þannig farið þvert á móti því sem löggjafinn hefur kveðið á um.

Rökstuðningurinn fyrir ofangreindri takmörkun á undanþágunni er einnig langsóttur. Eins og undirritaður skilur rökstuðning borgarinnar byggist hann á reglum frá febrúar 1988, um notkun stöðureita í Reykjavík og gjaldtöku, sem settar voru á grundvelli 2. mgr. 83. gr. þágildandi umferðarlaga og þeim skilningi á hugtakinu stöðureit sem birtist í reglunum.

Samkvæmt reglum borgarinnar eru stöðureitir afmarkaðir sem bifreiðastæði á opnum svæðum og götum. Reykjavíkurborg virðist byggja á að skýra skuli hugtakið stöðureitir í skilningi umferðarlaga til samræmis við þá túlkun borgarinnar sem birtist í umræddum reglum með þeim afleiðingum að bæði stöðureitir í skilningi 2. mgr. 86. gr. og bifreiðastæði í skilningi 2. mgr. 87. gr. laganna skírskoti til bifreiðastæða á götum og opnum svæðum.

Að mati undirritaðs gengur ekki að túlka lagaákvæði með vísan til reglna sem eru settar á grundvelli ákvæða laga enda á að túlka reglur í samræmi við löggin en ekki öfugt. Þetta á sérstaklega við þegar slík túlkun finnur sér ekki skýra stoð í textanum sjálfum eins og raunin er í þessu máli.

Skilningur Reykjavíkurborgar á hugtakinu stöðureitir hefur þar af leiðandi enga þýðingu við túlkun 2. mgr. 87. gr. umferðarlaga og hafði enga þýðingu við mat á ákvæðum eldri umferðarlaga. Ennfremur er ljóst að Reykjavíkurborg var og er meðvituð um að afstaða borgarinnar byggir ekki á traustum lagagrundvelli en um þetta má vísa til umsagnar Reykjavíkurborgar, dags. 11. september 2020, við frumvarp til breytinga á umferðarlögum.

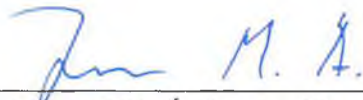
Að endingu má benda á að ef fallist er á túlkun Reykjavíkurborg er óvissa fyrir hendi um heimild borgarinnar til að taka gjald af notendum bílastæðahúsa. Samkvæmt 2. mgr. 86. gr. umferðarlaga nr. 77/2019 er Reykjavíkurborg, eins og fyrr segir, heimilt að setja reglur og taka gjald vegna notkunar stöðureita. Samskonar heimild var fyrir hendi í eldri umferðarlögum. Reykjavíkurborg viðist, eins og fyrr segir, byggja á að undir hugtakið stöðureiti falli ekki bílastæði í bílastæðahúsum. Ef gjaldtakan fellur ekki undir 2. mgr. 86. gr. umferðarlaga vaknar sú spurning á hvaða grundvelli Reykjavíkurborg telur sér heimilt að taka gjald af notendum bílastæðahúsa og er óskað eftir svörum við þeirri spurningu.

III.

Af öllu framangreindu vertu telur umbjóðandi minn að gjaldtaka Reykjavíkurborgar af handhöfum stæðiskorta sem leggja bifreiðum sínum í bílastæðahús borgarinnar sé ósamrýmanleg ákvæði 2. mgr. 87. gr. umferðarlaga. Þess er því krafist að Reykjavíkurborg láti af gjalddökunni og grípi til viðeigandi aðgerða til að tryggja að handhöfum stæðiskorta fyrir hreyfihamlaða sé veittur gjaldfrjáls aðgangur að bílastæðahúsum borgarinnar. Þá er óskað eftir að undirrituðum verði afhent afrit af reglum borgarinnar um stöðureiti frá febrúar 1988.

Óskað er eftir að afgreiðslu þessa erindis verði hraðað eins og kostur er.

Virðingarfyllst,

Jörgen Már Ágústsson lögmaður